

Tema 3. Vi höjer oss en smula

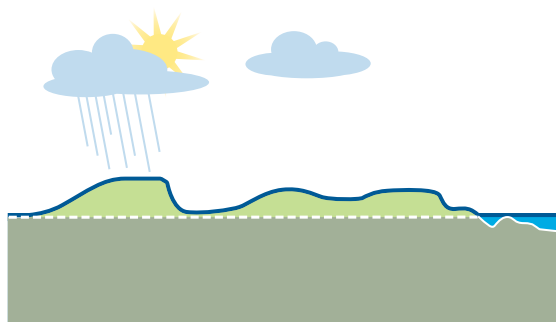
FAKTABLAD L1. Landhöjningen

Under den senaste nedisningen var isen som allra tjockast över Höga Kusten och Kvarkens skärgård. Man uppskattar att isens tjocklek här var minst tre kilometer.

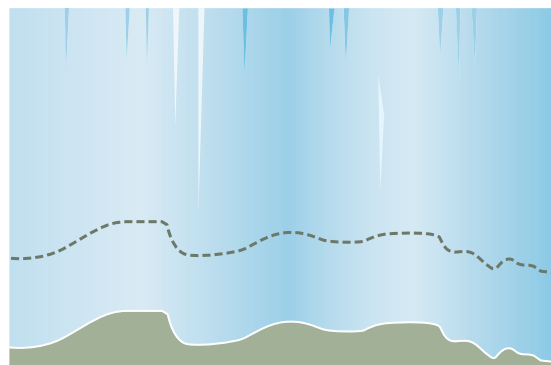
Den väldiga ismassan pressade ner jordskorpan så mycket som 800 meter under sin ursprungliga nivå. En markant klimatförbättring gjorde att inlandsisen för 18 000 år sedan började smälta undan från kanterna och in mot centrum. För cirka 10 500 år sedan låg iskanten vid Kvarkens skärgård och Höga Kusten. Bara drygt 1000 år senare hade i stort sett hela inlandsisen smält bort.

Allteftersom isen blev tunnare minskade trycket på jordskorpan och landet började resa sig. Från början gick det snabbt, med mer än 10 centimeter per år, senare allt långsammare.

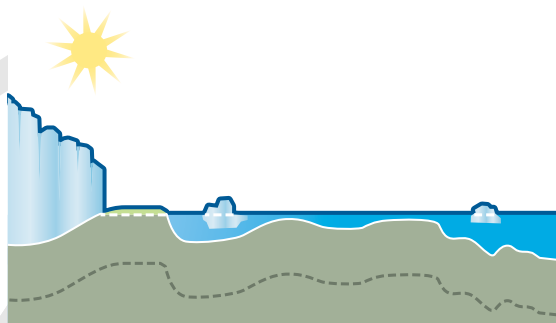
När isen lämnade vårt område hade landet redan höjt sig 500 meter, en process som tog 8 400 år. Under de resterande 10 500 åren fram till i dag har området höjt sig med 286 meter som är den högsta uppmätta kustlinjen på Skulebergets topp. Nu är landhöjningen 8 millimeter per år och forskarna tror att det kommer att dröja ytterligare minst 10 000 år att klara av de resterande över 100 landhöjningsmetrarna som återstår innan processen avstannar.

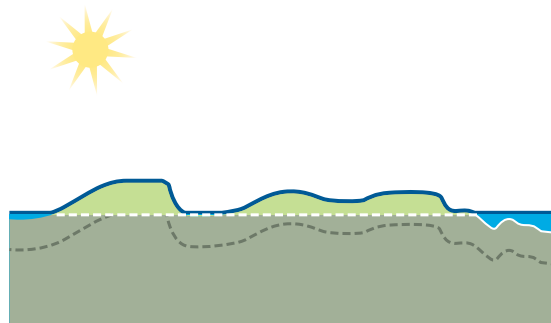
1. Klimatet blir svalare och en inlandsis byggs upp.

2. Det som mest tre kilometer tjocka istäcket pressar ner jordskorpan 800 meter.

3. När isen börjar smälta och trycket lättar börjar jordskorpan sträva tillbaka till sitt tidigare läge. I vårt område höjde sig landet hela 500 meter från det att istäcket började minska tills isen hade smält.

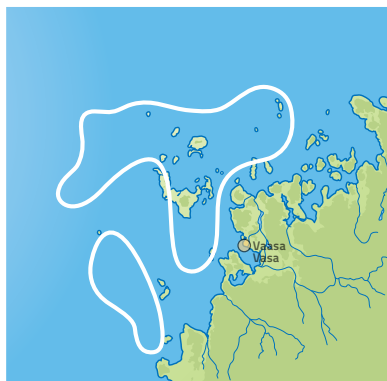
4. Uppskattningsvis återstår ännu 100 meter innan jordskorpan har nått sitt ursprungliga läge.

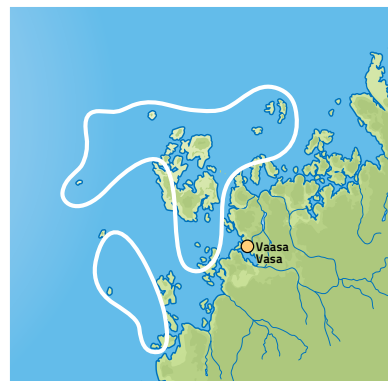
Landhöjningstakten , Höga Kusten/Kvarkens skärgård har 8 mm/år idag

1. Kvarkens skärgård 1000 år sedan

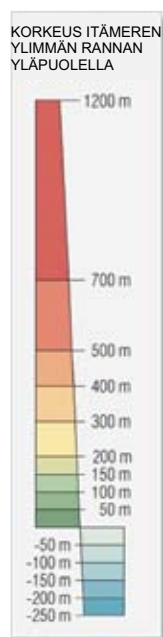

2. Kvarkens skärgård 500 år sedan

3. Kvarkens skärgård idag.

©GTK

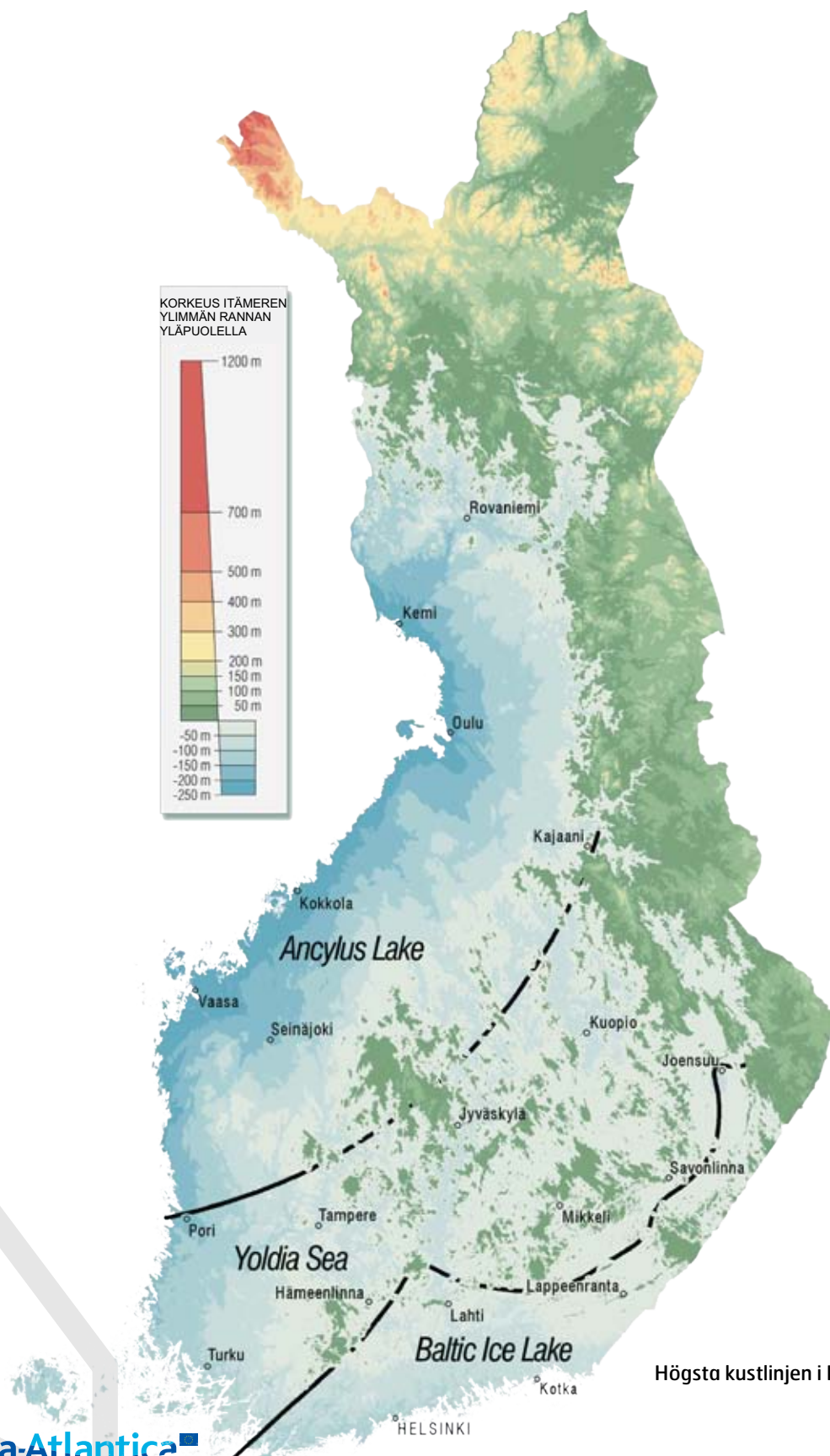

Botnia-Atlantica

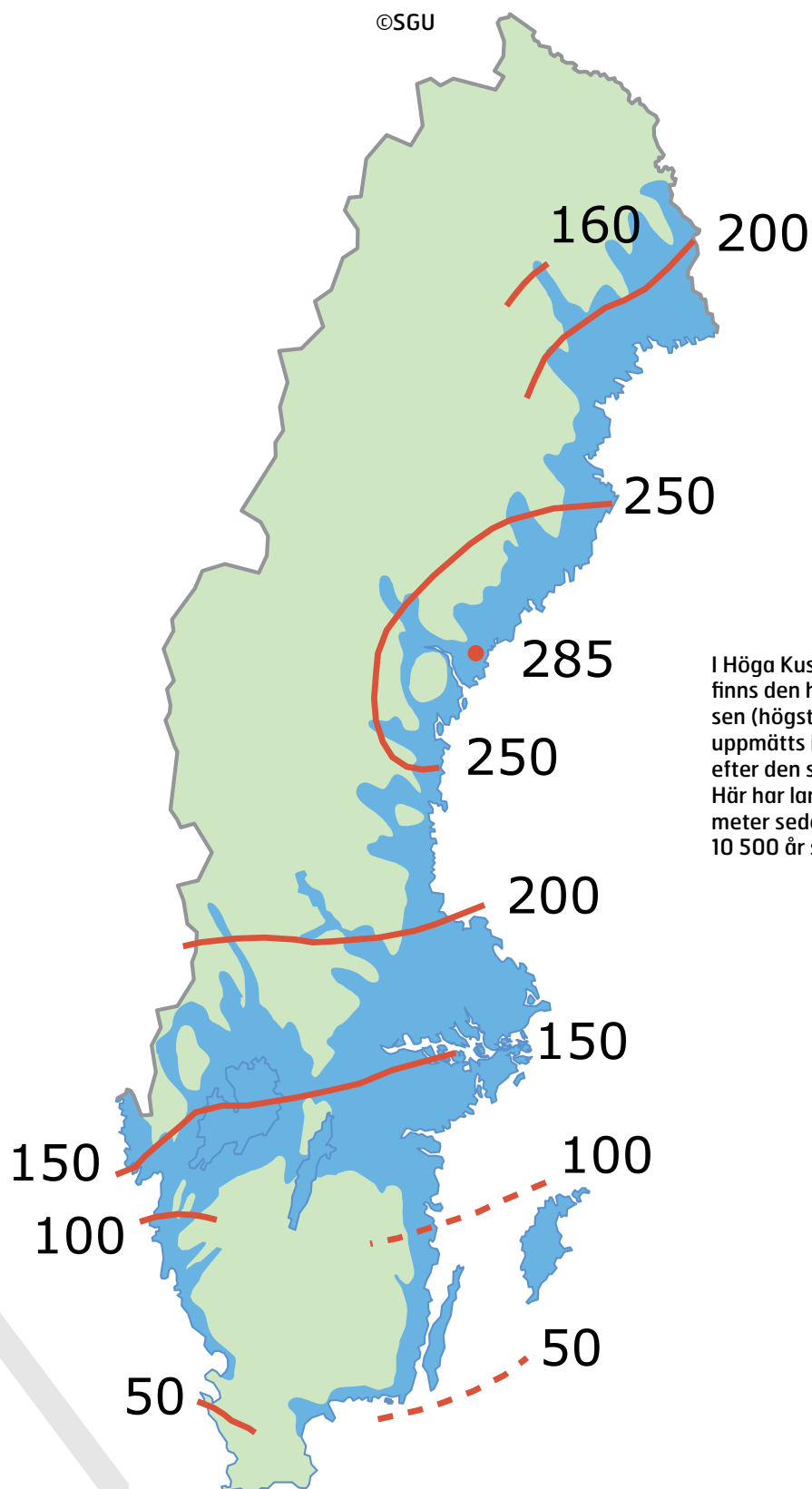

Gränsöverskridande samarbete över fjäll och hav
Meret, vuoret ja rajat ylittävä yhteistyö
Grenseoverskridende samarbeid over fjell og hav
Cross-border cooperation over mountain and sea

www.botnia-atlantica.eu

Högsta kustlinjen i Finland.

I Höga Kusten vid Skuleberget finns den högsta marina gränsen (högsta kustlinjen, HK) som uppmäts i Östersjön och i världen efter den senaste nedisningen. Här har landet höjt sig med 286 meter sedan iskanten låg här för 10 500 år sedan.

Det är alltså själva isen som pressar ner jordskorpan i magman och när den sedan smälter bort så återtar jordskorpan sin ursprungliga nivå (fjädrar tillbaka).

Detta är ett fenomen som oftast missförstås och man tror felaktigt att det är vattennivån som har förändrats (sjunkit). Landhöjningen har gått snabbt i början för att sedan minska i hastighet.

Isen tryckte ned jordskorpan ca 800 meter. Det skedde där den skandinaviska inlandsisen hade sitt centrum under lång tid – ett område som omfattas av både Höga Kusten och Kvarkens skärgård. Den upp till tre kilometer tjocka och oerhört tunga ismassan tryckte ned jordskorpan.

